

Conținutul Redactorului

si

Cancellari'a Redacțiunii

e in

Strat'a tragatoriului [L3-vésztoza], Nr. 5.

Sorisorile nefrancate nu se voru primi decat numai de la corespondenții regulari ai „Fed ratiunii.”
Articolii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 fl. v.
Pre siese lune . . . 6 „ „
Pre annu intregu . 12 „ „

Pentru Romanii a:

prez. intregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni a:

10 or. de linia, si 30 or. tac'a timbrale pentru fiesco-care publicatiune separatu. In loculu deschies 20 or. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la diuariulu politicu

„FEDERATIUNEA“

pre triluniulu oct.—decemvre an. 1872.

Prețulu pre acestu triluniu este . . . 2 fl. v. a.

Redacțiunea.

Pest'a, 7./19. oct., 1872.

De candu primi Mithad pasi'a sigilulu viziralu d'in manile padisiacului, pericolulu in Oriente trecu in unu stadiu mai amenintatoriu, si intregulu orizontu alu imperiului ottomanu e acoperitu cu nori negrii cari prevestecu apropierea si descarcarea unei fortune grave. Tactic'a noului ministru-presiedinte turcescu insufla cele mai mari temeri pentru una resolvere fortiaa a cestiunii orientale, ca-ci elu delaturandu, conformu usului practiacu in Turci'a, totu sistemulu lui Mahmud, se afla acum'a lipsitu de veri-ce consiliu, in reformarea si reedificarea ruineloru, intocmai ca si predecesorele seu. In acesta incurcatura elu are trebuintia de unu planu, precum lau avutu pre alu loru Ali si Mahmud, de acelu planu pretiosu, care se-i asigure pre unu tempu influentia a supr'a Sultanului si, prin urmare, poterea in imperiu. Ali inventa la tempulu seu famosulu planu alu schimbării successiunii la tronulu Sultaniloru, care causa atatu de mare neplacere diplomatiloru europeni. Mahmud amagi pre Sultanulu lipsitu in continuu de bani cu nou'a era financiaria si mai tardu agita contr'a inventiunii lui Ali pentru ca apoi se faca unu fiasco mare, si acum'a vine Mithad cu altu planu nou, care nu contine neci mai multu neci mai putienu, decatu a schimbá reportele de protectiune a asié numiteloru state tributarie, Romanii si Serbi'a, cãtra inalt'a Porta in reporte de dependintia mai strinsa, cu armata dependinta si cu una controla mai rigida a administratiunii. Ce e dreptu, ideea nu ar' fi rea, si pote ca ea va atinge placutu urechile fantastiului padisiacu, inse nu se pote executá asié de usioru precum crede dora Mithad. Facia de Serbi'a, spre esemplu, marele veziru trebuie se documenteze, cum si in cãtu s'a violatu statutulu organicu d'in 1838, care garantéza Serbiei una anumita nedependintia. E dreptu ca discursulu de tronu alu principelui Milanu, cu care a deschisu scupcin'a serbesca, a facutu impressiune rea in Constantinopole, de-ora-ce tenerulu principe n'a aflatu cu calle d'a amintí espreasu despre reportulu seu de dependintia facia de suzeranulu turcu, inse existe ore vre-o formula stipulata prin conventiune, carea se prescria asié ce-va?

Dreptu gravamenu contr'a domnitoriului Romaniei ar trebui apoi se se aduca incidentulu de la Brail'a, in urm'a carui-a guvernulu princiaru detrase essecuatur'a de la consululu grecescu. Epistol'a marelui viziru, tramissa in acesta affacere principelui Carolu, e unu adeveratu modelu de ingamfare impertinenta si perfidia turcesca. Marele viziru accentua in numit'a epistola respectulu cãtra fermanulu imperialu in unu limbagiu, care illustreza in modu chiaru drasticu politic'a agresiva a guvernului turcescu facia de poporele crestine si vecinii imperiului.

Acesta parte a programului de actiune a lui Mahmud a acceptatu-o si successorile seu, de-ora ce ea se nimeresce forte si pentru noulu planu alu noului viziru. Nu vomu a scrutá, daca acestu planu e productulu creeriloru fostului pasia alu Bagdadului, séu inspiratu d'in afara, inse daca damu crediementu unei impartesfri a diuariului germanu „Deutsche Reichskorrespondenz,” atunci cestiunea orientale pare a fi trecut in una fasa noua, facia de carea Prussia ié degiá pusetiune, si inca contraria. Numitulu diuriu oficialu predica cu una mare sinceritate diplomatica resbelu

de cucerire contr'a Turciei si vorbesce chiaru si despre eredele legitimu alu acestui imperiu. D'in parteni neci noi nu suntemu amici existintiei imperiului ottomanu in form'a lui de astu-d, ne dechiarãmu inse contr'a veri-carei impartfri fortiate, ca-ci procesulu de descompunere trebuie se ermeza naturalminte conformu esgintiiloru poporeloru, cari constituiescu acestu imperiu, si cari nu trebuie se perda d'in vedere neci pre unu momentu ca orientele e alu loru si ca numai ei au a dispune de sortea loru.

De la lovirea d'in urma intre turci si muntengrini, Turci'a concentreza fara intrerumpere truppe in provinciile locuite de crestini, unde ar' poté in totu momentulu erupe turburari. La confiniile Muntengrului si in Ertiegovin'a campeza degiá una armata parata d'a incepe lupt'a, éra la Sieniti'a sunt inchise tote drumurile. Sarai-evo e centrulu toturoru truppeloru de operatiune, alu caroru numeru se urca la omino'sa cifra de 80.000 feciori. Lovirea de la Lipov'a deci are de basa unu planu bine precugetatu, ca-ci aceste ciocniri dese sunt numai precursorii marei catastrofe, carea, precum se vede va intreveni cãtu mai curundu. E probabilu ca aceste ciocniri sistematice stau in legatura strinsa cu persecutiunile crestiniiloru d'in partea autoritatiloru turcesci. In tempulu d'in urma mai multi crestini fugira in Serbi'a d'inaintea furiei persecutoriloru loru. Calcandu in petiore conventiunea internationala esistente intre Serbi'a si Turci'a, dupa care veri-ce fugariu politicu pre territoriulu serbescu devide cetatienu liberu, autoritatile turcesci reclamara, prin intrevinerea personale a pasiei, pre oei persecutati. Se intielege ca serbiu refusa cererea turciloru, provo candu se la acesta conventiune, ceea ce, dupa conceptulu turciloru, fu causa sufficienta spre a occupá militarescu confiniile Serbiei spre sudu. In faci'a acestoru provocari directe deci nu e mirare, daca poporatiunile crestine strivite de atrocitatea turculu si-au perdutu si ultim'a sperantia in iubirea de pace a turciloru si accepta cu doru signalulu, ca se franga jugulu despotismului osmanu.

Discursulu deputatului Demetriu Bonciu,

pronunțiatu in camer'a Ungariei la 10. octomvre 1872, cu ocaziunea desbaterii speciale a proiectului de adresa, si cu privire la emendamentulu deputatiloru nationali romani.

Sinceru o marturisescu, ca mi-ar' fi mai placutu a nu vorbi. (Ilaritate.) Se pricepe, ca numai daca emendamentulu se primesce. Eu m'am inserisu, ca-ci amu fostu pregatitu, ca dora multi, séu mai multi na voru primí emendamentulu, prin urmare am voitu se vorbescu intru aperarea emendamentului. Dara, dupa ce neci unulu nu s'a pronunțiatu, ca primesce séu ba emendamentulu, credu, ca am lucratu correctu, sustienundu-mi cuventulu, pre candu se va fi dechiaratu cine-va contra acceptării emendamentului.

De altumentrea n'am intentiunea, cu ocaziunea desbaterii acestui emendamentu, respective a desbaterii speciale a supr'a adresei, a desbate cestiunea nationalitatiloru; dar' a ni areta in adresa dispușetiunea spre resolvere cestiunei de nationalitate, séu, pentru ca se me pronunțiu si mai claru, a ni areta aplecarea d'a pune odata capetu cestiunii nationalitatiloru, afu de opor'unu, necessariu si si folositoriu.

Nu se pote negá, ca art. de lege 41, d'in 1848. nu indestulesce nationalitatele patriei, si, de st nationalitatele o respecteaza, ca lege obligatoria, dara dupa ce n'a esoperatu indestulire comuna, cestiunea de nationalitate existe si va esiste pana atunci, pana na va fi mai fericitu resolta. Acést'a o sciu toti, cari locuescu intre nationalitati, si sciu, ca sunt multi; dar' am auditu degiá accentuandu-se in mai multe programme, cum-ca nece nu existe cestiune de nationalitate, ca legea de nationalitati neci nu este neindestulitoria, ca neindestulirea acelor-a o manifesta numai unii membri ai sengurateceloru nationalitati si numai d'in interessu, ca pre umerii aceloru nationalitati se se inaltie ei. Acést'a mai ca s'a facutu datina la cei ce urescu nationalitatele.

Placa-vi a crede, ca acesta assertiune este fara neci una basa; ca-ci daca cum-va unele nationalitati au astfelu de membri, despre cari nu fara basa s'ar' pote dice acést'a,

atunci credu ca acést'a la tota intemplantia este exceptiune si d'in exceptiune nu se pote face regula generala.

Contrariulu inse se pote documentá d'in istoria timpuriloru mai prossime.

Sunt siese anni de candu traimu in vietia constitutiunala; intrebu dara, unde este casu, ca unulu séu altu membru de nationalitate s'ar' fi redicatu pre umerii nationalitatiloru; eu celu pucinu nu aciu, ca astfelu de norocu se fi ajunsu pre care-va. Inse sciu, ca astfelu de individi de nationalitate, cari au lucratu contra nationalitatii loru proprie, au fostu remunerati si cu acestu pretiu au ajunsu la ranguri.

On. camera! Ertati-mi, ca acum, candu este vorb'a despre neindestulirea nationalitatiloru, se vorbescu despre acea nationalitate, a carei sentiemente le cunoscu si a carei unu modestu membru sum si eu, despre nationalitatea romana. Sum pre de plinu convinsu, ca cetatienu romani ai acestei patrie, nu iubescu mai pucinu acesta patria, nu dorescu mai pucinu innaltiarea acestei patrie, de cãtu civii magiari ai acestei tierre, si ei neci nu dorescu altu-ce, de cãtu, ca recunoscundu-li-se esistenti'a loru nationala, se pota traí in acesta patria la olalta cu magiarii, si se si-pota desvoltá si cultivá limb'a si cultur'a lora; nime se nu ié in nume de reu acesta dorintia a romaniloru, ca-ci jace in natur'a dreptulu de existentia. De altumentrea acést'a nu pote fi statulu spre stricatiune, ca-ci sum convinsu ca celu ce nu si-iubescu nationalitatea sa, séu si-intorce faci'a de la ea, si nu doresce progressarea acelei-a acelu-a nu iubescu neci patri'a.

Indestulirea nationalitatiloru si in alta privintia va nasce virtuti salutarie, ca-ci daca nationalitatele si-desvolta propri'a loru cultura, atunci aceea nu se cultiva numai pentru ei, ci pentru patri'a intrega.

Acést'a este nisuint'a nostra, nu inse intentiunea d'a nusi contra integritatii statulu si la desmembrarea lui totala, precum suntemu suspencionati.

Noi romanii o scimu, ca numai in acesta patria potemu cautá si afliá fericirea nostra, scimu, ca in acesta patria d'impreuna cu ungurii trebuie se traimu si se morimu, scimu, ca celu ce attaca statulu acestu-a si esistenti'a lui, attaca esistenti'a propriei nostre nationalitati, scimu, ca in tempuri critice suntemu chiamati a aperá d'impreuna cu ungurii patri'a, in vremuri pacinice d'impreuna cu ungurii a lucrá la crearea de institutiuni pacinice. Atunci inse, candu in aspiratiunile nostre nationale, impreunate cu patriotismu, neincetatu suntemu impedeati, candu in cestiunea existintiei nostre nationale trebuie se luptamu contr'a poterei negatiunii, candu educatiunea si cultivarea nostra nu se considera de locu, cu tote ca onerle comune ale patriei si noi le portamu, ca si cei-a-lalti cetatienu ai patriei, pentru a caroru cultivare nationala statulu aduce ori ce sacrificiu, atunci nu luati romanime in nume de reu, daca nu este indestulita; d'in care neindestulire, desvoltandu-se amaritiunea, in tempuri critice se sentu chiamati, innainte de tote se simantuesca propri'a loru esitentia nationala. Marturisescu, ca neci candu n'am sentitu mai mare nefricire pentru patri'a mea, ca atunci, candu — de-si in teneretiele mele — am vediutu cãte nationalitati tote luptandu si sangerandu in caste contrarie. Sentiamentu mai mare de dorere ca patriotu neci candu n'am avutu, ca si candu am auditu ca cesteséu cele caste a reportatu victoria séu au sufferitu bataia, ca-ci in ambele casuri am sentitu, ca na o parte, ci patri'a este batuta si ca d'in victoria nu patri'a trage folosu, ci inimicii ei. Eu nu o dorescu, si credu, ca nici amicii mei de principie nu o dorescu, ca acést'a se se mai-intemple inca odata. Ci derimu, ca de aici incolu astfelu de lupte se nu se mai pota insemná in istoria venitoria a acestei patrie. Dorindu acést'a, numai asié ni-o potemu intipuf, daca, indestulindu-se nationalitatele, cul ur'a acelor-a se innanteza si facemu se incete in noi necesitatea, a sentí in noi chiamarea, ca in tempuri critice, innainte de tote, se aperamu esistenti'a nationalitatii nostre proprie; si in mediloculu astor-felu de sentiemente, cutezu a afirmá si a dice, ca afu de necesariu si oportunu a ni areta in adresa aplecarea si promptitudinea nostra spre resolvere, séu mai bine disu, spre intrecurmarea cestiunei de nationalitate; e oportunu, on. camera, facia cu coron'a, ca-ci sum convinsu, ca anim'a parintesca a Maj. Sale bate de o potriua pentru indestulirea si fericirea toturoru nationalitatiloru d'in acesta patria. Afiamu de necesariu on. camera, pentru ca, vediendu nationalitatele, cum-ca in adresa acesta directiune este desemnata, ca e un'a d'intre directiunile si misiunile venitoriului, cu liniscire si sperantia voru privi la venitoriu.

Fiindu vorb'a despre Ardélu, concedeti-mi, ca in pu-

cine cuvinte sè mi-dau si eu parerea in acèsta privintia. Ardèlulu este impreunatu cu tierr'a unguresca prin legea de uniune astfelu, in càtu ambele formeza una patria comuna, seu celu pucinu, ar' trebui sè formeze.

Corporalment este impreunatu, adeca in urm'a administratiunii, dar' nu este spiretualmente impreunatu. Eu d'in parte-mi asi dor, cã aceste duos tierre sè se impreune si in insufletire, si daca se potu astfelu impreunã, atunci de securu voru fi solide.

Si acèst'a se pote ajunge, sè fimu numai cu incedere unulu catra altulu, sè fimu toleranti, sè fimu ecuitabili facia de marea majoritate a locuitorilor acestei tierre, si sum securu, cã relatiunile contrarie de asta-di se voru complanã si actual'a anomalia ardelenã va incetã.

Concede-mi on. camera sè mai reflectezu la una impregiurare, ce s'a pronunsiatu aici la desbaterea adresei, si care nu o potu trece ca vederea. Prò on. nostru condeputatu Ionu Gozman a disu (Sè audimu;) cã elu nu este omu bigotu alu nationalitatii, si cã elu are una natiune gloriosa, adeca poporulu intregu alu acestei patrie; bucurosu primescu si eu acestu punctu de manecare si si eu d'cu, cã si pentru mine este poporulu politicu acelu-a, care este compassu d'in poporele acestei patrie, si si eu d'cu, cã natiunea magiara, diplomatico, este si a mea.

Dara d'cundu acèst'a, nu potu primã calea si modulu, care nu este nici a acelei natiuni intregu, neci a partiloru ei senguratece, adeca nu pote fi calea constitutionalã; calea si modulu dlui Gozman, candu a d'cu, cã pretensiunea lui este, cã tierr'a sè se ingrigesca de noi, cã de nesce serantoci parasiti.

Eu, on. camera, nu sciu daca on. d. deputatu a luat parte atunci si in tempulu acelu-a, candu pretensiunile nationalitatiloru, in parte, s'au multimitu, de-si afara de constitutiune; dara sciu, cã eu atunci n'am luat parte si am fostu convinsu, cã numai pre cale constitutionalã se pote securu desbate acèsta cestiune si vorbã despre ea; inse sciu si aceea, cã pentru astfelu de serantoci numai vocea gratiei este ajutoriu si nu vocea dreptului, nu a constitutiunii, care se pote acceptã in una tierra constitutionalã. Recomendu amendamentulu spre primire. [Applause in stang'a.]

Margàu, 1. octomvre, 1872.

M'am fostu respicatu chiaru si apriatu, in respunsulu datu „unui invetiatoriu si publicatu in Nr. 36. „Fed.“ cã ce se tiene de celelalte facia cu scol'a d'in Margàu, acelea sunt nesce lucruri multa mai delicate, decãtu sè pota cadè in competintia dlui anonim, inse ecce minune! Dupa 5. lune de d'ile, numai ce sare iepurele d'in tufa, adeca: vine D. Iacubu Capusianu, invetiatoriu primariu in Margàu, si in Nr. 92 alu acestui pretiuitu diurnalu, cu una profunda filosofia aretandu-si opiniu-

BOISIORA

LYSIMACHU.

(DUPA MONTESQUIEU.)

Dupa-ce Alesandru celu Mare nimici imperiulu Persiloru, elu voi cã omenii sè creda, cã elu estu fiulu lui Joue. Macedonianii erau indignati d'a vedè cã acestui principe i este rusne a avè de tata pre Filipu; nemultumirea loru crescù inca si mai tare vedendu-lu, cã primesce moravurile, datinele, vestimentele si manierele Persiloru; si toti si faceau remonstratiuni, cã au sacrificatu atãta pentru unu omu, care incepeã a-i dispreziu; inse omenii numai murmurau in armata, necutediandu nimenea a vorbã la lumina.

Unu filosofu, cu numele Calistene, urmasu pre regele in espeditiunea sa. Salutandu-lu una data dupa datin'a greciloru: „Cum se pote, i disse Alesandru, cã tu nu me adori? — Innaltiate Domne, i respunse Calistene, tu esti capu a doue natiuni: un'a, sclava inca inainte de ce o-ai fi supusu, nu este mai pucinu sclava si dupa-ce o-ai subjugatu; cealalta, libera inainte de ce ti-a servitu a cascigã atãtea invingeri, a remasu libera si dupa aceea. Eu sum grecu, principe; si acestu nume tu l'ai ridicatu atãtu de inaltu, cã, fara de a-ti face insu-ti nedreptate, nu-ti mai este iertatu a-lu degiosf.“

Atãtu vitiele cãtu si virtutile lui Alesandru erau estreme: elu erã terribilu in man'a sa; acèst'a lu faceã crudu. Elu dede mandatulu, cã sè se taie petiorele, nasulu si urechile lui Calistene, ordinã cã sè lu inchida intr'una colivã de feru, si dispuse cã sè-lu porte asiè dupa armata.

Eu iubiãm pre Calistene; si ori candu ocupatiunile mele mi lasau câte-va ore libere, le intreuintãm pentru a-lu ascultã: si daca am vr'o iubire pentru virtute, eu o detorescu impressiuniloru, ce discursurile sale faceau a supr'a mea. Lu cercetai. „Te salutu, i dissei, nenorocitul illustre, pre care te vedu inchisu intr'una colivã de feru cã una fèra selbatica, pentru-cã ai fostu singurulu omu d'in armata.

— Lysimachu, mi disse elu, candu me afu intr'una situatiune carea cere potere si barbatia, mi-se pare cã me afu la loculu meu. Intr'adeveru, daca n'asiu fi pre pamentu de cãtu pentru a duce una vietia voluptuosa, asiu crede cã

nei publice starea sa cea trista, d'ice totu una-data cã defectele aflatore le acèsta scola, pre langa tote baterile si sacrificiele sale, puse in caus'a instructiunii, nece pãna acum nu s'au inlaturatu — apoi tote cã tote — nu e recunoscutu nece acum de Cantore, de-si e intaritu de Prea Ven. Ordinariatu etc.

Spre molcomirea acoloru-a cari se interesedia si de de caus'a instructiunii d'in acèsta comuna montana, vinu a descoperi urmatoriele:

Dupa unu periodu tristu de mai multi anni, candu acèsta comuna numerosa a fostu lipsita de tote veniturile ei ce au debutu a incurge iu spesele procesuali, locuitorii ei, cea mai mare parte ajunse la sapa de lemnu fiindu de alta parte forte ingreunati si cu contributiunea abiè suportabile, nu au fostu in stare pãna acum, a-si renovã scol'a cea vechia, ci numai a o reparã dupa convenintia, avendu noi cu totul alta intentiune mai nobila, adeca: cã sè ni edificãmu alta scola, intru unu locu mai corespundietoriu si aproape de S. Baserica, care scola sè corespundia intru tote splendorei Baserice, a carei-a frumsetia e una raritate.

Apoi zelulu desvoltatu de acèsta comuna brava intru redicarea acelei-a au fostu totu de-a un'a recunoscutu de càtra Prè Ven. Consistoriu Metropolitanu, care asemenea accepta se zelede, si facia cu noua scol'a edificanda, numai D. Capusianu nu vre sè scia nemica de acestea, ma nece aceea nu pote sè scia cã: in lume tote curgu dupa cursulu loru naturalu, si cã nece acoperisulu nu-se pote pune pre unu edificiu, pãna candu fundamentulu si cladirea edificiului nu e gat'a — deci fiindu pentru noi timpurile vitrege, pre langa tota buna vointia noastra pãna acum nu s'a potutu.

Acum premergundu necesariile recerute, in urm'a ordinatiuniloru mai inalte, cascigandu-se loculu de multu doritu, facundu-se planulu si statorindu-se spesele preliminarie de lipsa la edificarea nouei scole, in sensulu Prè Ven. Cerculariu Metrop. Nr. 504 1872. a asternutu spre inalta aprobare, ce dobendindu-o ne vomu apucã de lucru. — Acestea cu acea simpla observatiune le aducu spre scientia On. publicu, cã sè se vedea cã: tota referad'a concernentelu docente Iacubu Capusianu, e: un'a invintiune malitiosa, pre care nu lu dore de alta nemica, fãra de Cantoratu, cãci, Domne, ce bine e a fi si cantore in Margàu.

Mi-inputa D. I. Capusianu cã: nu am' acceptatu sè respundia dsa la corespondintia „unui invetiatoriu“ aparuta in Nru 28. Fia-mi ertatu a observã cã: Subscrisulu, cã directore locale, vedendu descriendu-se unu neadeveru mare intru tota goletatea sa si-au tienstu de sacra detorintia a face acelu, „unui invetiatoriu“ observatiunea convenita, si asiè nu am' potutu acceptã pãna ce D. Capusianu va esi cu respunsulu seu, care respunsu fauritu au debutu mai antãiu sè treca prin multe metamorfoze, pãna ce si-au cascigatu facia sa cea palida, si desperata, cu care se presentã in pu-

indesiertu mi-s'a datu unu sufletu mare si memoritoriu. A gustã placerile sensuali, este unu lucru, de care toti omenii sunt capabili. Nu vreu sè d'cu prin acèst'a, adause elu, cã asiu fi nesentitoriu: tu vedi prè-bine, cã nu sum. Candu ai venitu la mine, am sentitu numai decãtu ce-va placere, vedendu-te cã faci una fapta de barbatia. Inse, pentru Ddieu, acèst'a sè fia pentru ultim'a data! Lasa-me sè suferu numai nenorocirile mele, si nu fii atãtu de crudu pentru a-mi adauge inea si ale tale.“

— Calistene, i dissei, eu te voia cercetã in tote dilele. Daca regele te ar' vedè parasitu de omenii virtuosi, nu ar' mai senti remuscãri in consciintia sa, elu ar' incepe a crede cã tu esti vinovatu. Ah! eu speru, cã regele nu va gustã placerea d'a vedè, cã amenintãrile sale me voru face sè parasescu pre unu amicu!“

Calistene mi disse una data: „Dieii memoritori m'au mangaiatu: si, de atunci, sentiescu in mine ce-va divinu, ce mi-a alinatu de totu sentimentulu doreriloru mele. Am vedutu in somnu pre marele Joue. Tu erai langa elu; aveai in mana unu sceptu si pre capu una corona regesca. Elu te a aretatu mie, si mi-a disu: „Acestu-a te va face mai fericitu.“ Emotiunea in carea eram m'a desteptatu. M'am aflatu cu manele ridicade càtra ceriu si nevoindu-me a d'ce: „Poternicule Joue, daca Lysimachu are sè domnesca, fã cã elu sè domnesca cu dreptate!“ Lysimachu, tu vei domni: crede unui omu care deve sè fia placutu dieiloru, fiindu-cã sufe.e pentru virtute.

Intr'ace'a, Alesandru audindu, cã eu am respectatu miseria lui Calistene, cã l'am cercetatu si cã am cutezatu a lu compatimã, fù cuprinsu de una noua furore: „Du-te, disse elu, si te lupta cu leii, nenorocitul, carui-a atãtu si-place a vietu cu ferele selbatece!“ Pedeps'a mea fù amènata pentru cã sè pota servi de spectacu la mai multi omeni.

Cu una d'f mai inainte de terminulu supliciuului meu, scrisei aceste cuvinte lui Calistene: „Sum judecatu la morte. Trebue sè moru. Tote ideele ce mi-ai datu despre viitoria mea marire au disparutu d'in spiritulu meu. Asiu fi doritu a alinã suferintiele unui omu cã tine.“

Presape, carui-a increditiuasem scrisorea mea, mi aduse acestu respunsu: „Lysimachu, daca dieii au otaritu cã tu sè domnesci, Alesandru nu ti-pote luã vietia; cãci omenii nu potu resiste vointiei dieiloru.“

Aceste cuvinte me imbarbatare; si reflectandu intru mine

blicu. — De multa te asceptu D. Capusiene sè te intorci de la calea cea ratecita pre care caletoresci, inse fudulitatea si arogantia — voindu cu sil'a a te obrude de conducatoriu si a te innaltia preste nivelulu totoruru-a — nu te lasa, si putina sperantia am de reusire.

Pãna mai este dara tempu de penitentia recugeta cãci ecce ti-dau spre scientia „Reminescere praeteritorum, age praesentia, sed cave futuris“ ceea ce pre romanã este: aduti aminte de cele trecute, lucra in presente, si te teme de venitoriu.

Cã unulu care totu de-a-n'a am tienstu si tienstu, cã Concordia fratiesca in contielegere, e unulu d'intre factorii cei mai vitali ai prosperarei si consolidarei, unui poporu cerceatã de atãtea calamitati, precum e si poporulu d'in Comuna Margãlui, mi ieau voia cu cea mai cordiale amore a te rogã atãtu pre dta Dle Capusiene, cãtu si pre amicii dtalle de principie, cã de cum-va aveti ce-va simtiu adeveratu nationalu, si ve jace asiè tare la anima educarea si crescerea tenerei generatiuni, sè cercati reulu si lips'a unei scole, precum e si a Margãlui in alte locuri, èr nu a ve descargã de tote pre subscrisulu; de-ora-ce subscrisulu e linisicitu in conscientia, avendu pace cu sine si cu Ddieu, facundu tote ce a potutu, inse fãra de a buciunã in lumea largã; avemu superiori, cari singuri sunt judecatorii in astfelu de cause.

Inse D. Capusiane pãna un'a alta ar' fi consultu sè ne marturisimu unulu altui-a pecatele nostre, si in sensulu si spiritulu S. Scripture, dara acèst'a pre la noi nu se intempla, singuru d'in caus'a „domnei ambitiuni,“ ce in gradulu superlativu te predomnesce. De unde dara cu dorere trebue sè-ti marturisescu, ceea ce si dta ar' trebui se scfi cã: daca am fi condusi cu totii intru toti pasii nostri in caus'a scolara, de acelu motoru mare alu binelui intru crescerea tenereime, ce lu-numimu cu frumosulu nume „concordia“ pentru a carui onore si eternisare, strabunii nostri redicaru temple si statue, in astfelu de casu mi place a crede, cã facia cu tote impregiurãrile nefavoritore in cari te afli de presente ne recunoscundu-te Cantore, amu stã si mai bine, si cu caus'a scolara locale, de cum stãmu de presente, inse si asiè lauda domnului! cã-ci nu e de peritu; cãtu despre dorintia-ti fierbinte de a te recunose de cantore in Margàu, cã sè te potu mangaiã a si-face si acèst'a, inse acèsta sta in poterea unui Congressu, care singuru are dreptulu d'a regulã parochiale si a statori beneficiile, si celelalte competinte ale totoruru fuctionariloru besericesci cu atãta mai vertosu cã-ci la Margàu, numai Congressulu de multu doritu ti-o va potè implini.

D. Capusianu dice mai de parte in corespondintia sa cã notariulu d'in acèsta comuna, de-si e Sașu de nationalitate, totu-si mai multu i jace la anima progressulu culturai acestui poporu, bine fie, si asiè, dara e sciutu: ca ce e strainu nu se lipescu. . . . apoi cã singuru notariulu are de

cã omenii cei mai fericiti si cei mai nefericiti sunt in asemenea mesura incongiurati de man'a lui Ddieu, me resolvii de a me conduce nu prin sperantiele mele ci prin barbatia mea, si de a aperã pãna in cele d'in urma una vietia, carei-a i erau date promisiuni atãtu de mari.

Me dusera la loculu de lupta. In giurulu meu erã poporu nenumeratu, care se adunase pentru a fi martoru barbatiei seu spaimiei mele. Numai decãtu lasara a supr'a mea unu leu. Mi-am infasiuratu manteu'a in giurulu bratiului meu: i pusei inainte acestu bratiu, elu voi a-lu inghitã; eu i apucau limb'a, i-o rupsei, si lu aruncau la petiorele mele.

Alesandru, d'in natur'a sa, iubiã faptele de barbatia: elu admirã resolutiunea mea; si acestu momentu i redede sufletulu seu celu mare.

Elu me chiamã la sine; si tindiendu-mi man'a: „Lysimachu, mi-dise elu, eu ti-dau era amicitia mea, redã-mi-o si tu a ta. Man'a mea te-a silitu numai sè faci una fapta carea lipsece vietiei lui Alesandru.“

Eu primii gratia regelui; adorai decretule dieiloru si asteptam promisiunile loru fãra a le cercã nici a fug de ele.

Alesandru mori, si natiunile supuse erau fãra domnu. Fiii regelui erau inca copii mici; frate-seu Ardeu remase in tota vietia sa imbecilu; Olimpiada nu aveã decãtu temeritatea animeloru debile, si totu ce erã crudime, erã pentru ea barbatia; Roxan'a, Euridice, Statira, erau confundate in dorere. Toti, cãti erau in palatiulu regescu, sciau plange, dar nimenea nu sciã domni. Beliducii lui Alesandru si-indreptara deci privirile spre tronulu seu, inse ambitiunea fia-carui-a fù infrenata prin ambitiunea totoruru-a Impartiramu dara imperiulu intre noi, si fia-carele credea a fi primitu premiulu fatigeloru sale.

Sorteau me facu rege alu Asiei; si acum'a candu potu tote, am mai mare trebuintia cã ori-cand de suaturile lui Calistene. Bucuria sa mi-spune cã am implenitu atare fapta buna, si supararea sa mi dice cã am de a reparã ce-va reu. Elu este in re poporulu meu si intre mine.

Eu sum regele unui poporu care me iubescu. Parintii de familia dorescu lungimea vietiei mele cã a copiiloru loru; copiii se temu de a me perde, precum se temu de a-si perde parintii. Supusii mei sunt fericiti. S.

a-i multiam în multe privințe întinderea mâinii de ajutoriu, acésta dicându-o chiaru dlu Capusianu, mi pare forte bine, că si-duce amente barema de unu ajutoriu inse „si t a c u i s s e s.” — Si cum sè nu multiamesci notariului, carele în urmărea unei trafice a dtalle facuta la Clusiu, te-a scapatu de o mare rusine si calamitate. — Cătra fine dice totu D. Capusianu că la comand'a mea s'au facutu una suplica, s'au adunatu poporu în cas'a judelei comunnal: Ioane Unguru, si s'au facutu completu, că se-lu scotemu afara d'in comuna, si apoi aretandu-si meritele puse pre altariulu natiunei, si că s'a nesuitu a-si implinî cu tota conscientiositate misiunea onerosa de instructoriu alu tenerei generatiuni (ipsisima verba) domne feresce! — aceste mi-le rezervu cu alta ocaziune, candu apoi voiu fi silitu a face istoricul pasu alu D. Capusianu înainte de venirea la Margău, si dupa ocuparea statiunei de invetiatiu.

Cu acestea la revedere, D. Capusianu în Margău!

A l e s a n d r u F o d o r u,
parocu si direttore scol. conf. gr. cat. a
Margăului.

Ghierl'a, la 14. octomvre, 1872.

Dupa-ce am perlesu corespundint'a d'in Naseudu, aparuta în Nr. 91 alu acestui pretiuitu diurnalu, care atinge pre ven. consistoriu ghierlanu, condemnandu procedur'a lui facia cu primirea teologilor, am totu acceptatu, că vre o péna multu mai forte si destera de cătu a mea, va dá o deplina informatiune despre tota starea lucrului; inse vedindu că lucrulu se dá uitare, te rogu dle Redactoru se binevoiesci a-mi concede se me adresezu cătra „Somesianulu” subscrisu în corespundint'a prementionata.

Dle Somesiane! candu ai scrisu corespundint'a d'in castiune, ore adusu-ti-ai aminte de regul'a recte judicandi, dupa care nimene, nici candu si nici în o impregiurare nu pote dejudecá unu lucru cu siguritate pâna-ce nu-lu cunosee d'in tote partile, adeca pâna-ce nu sta subjective si nu objective în relatiune cu mintea? Eu credu că nu. Deci, daca voiesci, că în venitoriu sè treci în antea on. publicu de unu informatoriu fidelu, te rogu propter bonum famae, fi bunu si nu te basá pre „d u p a c u m s e a u d e” (propria fasio), ci mai înainte de tote ti-casciga deplina notiune despre lucrulu, care voiesci a-lu supune judecatii. Dar' sè nu-ti tienu eu lectiuni, ci se ne întorcemu la lucru.

Dta dle Somesiane ai scrisu: „cu acésta ocaziune voiu a însemná si a aduce la cunoscint'a publicului unu lucru curiosu” — voiada a întielege procedur'a ven. consistoriu ghierlanu. — Eu desfasiurandu partile acelu lucru ti-voiu aretá că acelu-a nici de cătu e curiosu, ci e unu ce proacuviosu; fi cu atentiune!

Consistoriulu ghierlanu [dupa-cum în casu de lipsa a justificării aru poté aretá protocoalele concursuale] totu-de-a-un'a, încependu de la anulu înfiintării seminariului domesticu, 1858, în linia prima a primitu si va primí ex principio, pre tinerii, cari a depusu esamenulu de maturitate cu eminentia, fãra că sè fie cu privire la tinenturi; si-ai poi pre de acésti'a, daca s'au portatu bine si în teologia, i-a aplicatu si i aplica unde vede de bine si de salutaru pentru diecesa: chiaru precum a aplicatu pre parinti Balu, Harsiani etc. amintiti de dta în corespundint'a castiunata. D'in care te poti convinge pre „deplinu” ca diecesa e o corporatiune a carui organu administrativu e consistoriulu, care d'entre concurenti are de a primí în senulu clerului pre cei mai abili fãra privire la tinentu, si dupa absolvire ér' ai aplicá unde va fi lipsa, fãra privire care unde e nascutu; deci: credint'a ta te a mantuitu! — Ér' încátu pentru cei cu calculi mai de midilocu, (de cari la tote concursurile au fostu desu), cu ocaziunea primirei, s'a luat în consideratiune tinenturile, jurstãrile locali si unele indigentie diecesane, reclamandu acésta divergint'a beneficiilor si a poporului diecesanu.

Si cei cu calculi debili de totu, sèu fãra matura a fostu si voru fi respinsi de totu, si cu cari s'a facutu ce-va exceptiune numai conditionate s'a primitu, chiaru precum fure primiti si cei duoi d'in districtu memorati de dta, cari la concursulu d'in annulu 1871 nu au fostu avutu testimoniulu de maturitate, si numai la multele loru rogãri si geluiri fure primiti cu conditiunea carea că unu membru alu comitetului trebe sè-ti fie cunoscuta.

Dta de miri că unu teneru d'in districtu a fostu fericu a gustá în cursu de trei ani stipendiulu fundurilor granitieresci, dar' candu ti-voiu numí si trei si patru — de vei poffi, — cari au avutu stare materiale mai bunisiora, portare morale esemplare si au absolvitu cu calculi eminenti câte doue si trei cursuri teologice pre spesele proprie, numai d'in causa, că în loculu loru se pota primi altii mai lipsiti de midilocole subsistentiale si în tota privint'a tineri buni — tunc desines mirari; si de ai avé numai atãta bunavointia si charitate crestina, cătu e unu grauntiu de mustariu, vei dice: intru adeveru întieptiesce si crestinesce lucra si procede ven. consistoriu ghierlanu; veí recunosece, că lucrulu care mai înainte ti-a fostu unu ce cuviosu, nu e alta ce decátu unu lucru curiosu. Apoi aceea, că ven. consistoriu se primésca pre spesele seminariale si gozulu districtului chiaru cu delaturarea altoru tineri mai buni, aceea sum prea convinsu, că nu o poftesci nici insu-si dta. Acum, cam de-o-data sunt tineri d'in districtu în nu-

meru destulu de frumosu primiti pre spesele seminariale, si asiè nu ai nici o cauza de a te plange.

Apoi te geluesci, că în consistoriu nu sunteti bine reprezentati.

Acésta geluire, daca ai fi justu, ai vedé insu-ti că nu are locu, de-ora-ce toti dnii protopopi d'in Transsilvani'a sunt assessori consistoriali, cari totu-de-un'a au locu si votu în consistoriu, si cari în tota sambat'a si marti'a potu partecipá la siedintiele consistoriale, si asiè daca aru vení numai cei de prin vecinate, nu numai că n'ati avé numai unu votu, ci ati fi chiaru în maiortiate. — Aceea că de presentu sunt mai bine reprezentati în consistoriu ungureni, nu sunt causa ei, ci tinenturile, cari la formarea acestei diecese n'au avutu barbati capabili pentru de a poté cu receruta devotatiune si demnitate ocupá onorificele staluri canonice. Acésta dar' s'a întemplatu asiè d'in indigentia barbatiloru, si fi preconvinsu, că toti dnii canonici sunt parinti buni totoruru, si toti locra umbriti de Spiritulu santu, nu numai pentru bunastarea si prosperarea unei parti a diecesei, ci pentru toti în genere; sèu dora dta voiesci prin atins'a particularitate de „unu votu,” a inculpá pre cutare-va rm. d. canonicu, că e preocupatu de particularismu acésta nu o potu presupune. Ba, dle Somesiane! de amu voi sè fimu justu, acésta impregiurare — voindu a ne dimitte dara pre aren'a particularismului — nu numai că nu o amu desaprobá, ci chiaru aru trebú sustienuta numai ex titulo justitiae, ca daca va fi episcopi'a si pre venitoriu în Ghierl'a, atunci maiortiatea în consistoriu sè stee d'in cei ce sunt d'in partile mai departate, (daca cum-va acele cercuri aru avé barbati abili pentru ocuparea staluriloru) si de aru fi pusa altu unde-va de aici atunci vice versa: de-ora-ce protopopi d'in juru totu-de-un'a că assessori aru poté partecipá în consistoriu. Dar' acestea sunt verba quae per aerem volant; inse binele s. beserice, salutea credintiosiloru si responsabilitatea inaintea lui Ddieu si a omeniloru pastorirea sufletesca, care. cum dice unus. pari nte est ars artium, acestea nu au suferitu, nu suferu si că trebe nu sè suferu vre-odata că se puna otaru unoru barbati, cari sunt chiamati de prevedintia spre dirigitori'a, care si umeriloru angeresci aru fi grea de a o portá.

Si asiè, fie cine-va d'in Ungari'a de nascere, si chiaru d'in Turci'a si daca se va aflá mai aptu, mai probatu si de unu mai mare interessu pentru binele s. beserice, acelu-a va fi preferitu si trebe sè se prefere indigenului, carui-a i lipsescu calitãtiele recerute spre demn'a implinire a dirigitoriei dirigitorieloru. Si d'in acestu punctu de vedere, iabite Somesiane, vedi si-dta pontru ce nu e cu privire ven. consistoriu la tinenturi cu ocaziunea primirei tineriloru eminenti. Si de aci poti deduce, că nu numai acéstu ven. consistoriu, ci si tote discasteriele de sub sore numai asiè trebe sè proceda si altu-cum nu, pâna-ce voiescu a remané justu, si pâna candu nu voiescu a-si sepá sie-si grop'a: între barbatii cei slabi se alég'a, ér' pre cei escelenti sè-i respecteze si prefere.

În urma dta dle Somesiane ameninti, că de nu va cere ven. consistoriu sfatulu dtale în procedur'a si agendele sale, atunci vai! Acheronta movebis.

Nu crede, te rogu, că ven. consistoriu e asiè timidu, că redicundu-ti dta peler'i'a în bata sè-lu faci că sè fuga mancandu pamentulu, ér' dta sè ridi în pumni de dinsulu, nu cr de dieu, că-ci este facta de multu cunoscuta, că acei-a cari nu dau pre religiune nici duoi patori, acei-a amenintia cu confessionalismu si d'in o parte si d'in alta: unutilu că se va desuní et vice versa. Câte caruri de acéste! dar' cunosce lumea si ven. consistoriu pre d'alu d'acésti-a si la noi nu au nici o trecere, în alu caroru numeru si dta. Somesianule, prin citatiunea d'in finea corespundintiei mentionate te ai inolatu. — De altmintrea bine sè ni însemnamu cu totii, ca binele nostru, stim'a si valorositate nostra facia cu alte natiuni conlocutorie numai atunci se va redicá si va avé pondu, daca consvatuindu-ne fratiesce în mutua charitate, vomu fi prudenti; ér' de vomu fi noi cu rancore unulu asupra altui'a, atunci de buna seama, de aru posiede cine-va nu numai muntii, ci chiaru si marile, dilele nostre a totoruru sunt numerate. Vale!

VARIETATI.

„Program'a” a trei'a a gimnasiului superioare romanescu (granitierescu) gr. cat. d'in Naseudu, pre an. scol. 1871/2, care ni s'a tramissu în dilele acéste, contine continuarea disertatiunii compasse cu multu studiu de dlu directoriu gim. Dr. Ionu M. Lazaru „despre liberulu arbitriu alu omului consideratu atãtu în sine cătu si în relatiune cătra gratia divina”, în doue columne, latinesce si romanesce, si ocupa 43 pagine mari. Pre alte 20 pag. apoi sunt scirile scolastece, interessante si necesarie, instrate dupa literele alfabetului. Aici aflamu numele a 13 professori si activitatea loru desvoltata că atari. Asemenea a celor 169 studenti, cu loculu loru de nascere si progressele, cari le-au facutu. D'in acésta rubrica vedemu, că au fostu 165 romani, 3 germani, 1 unguru; 50 eminenti, 77 cu prim'a, 21 cu secunda, 2 cu tertia; 19 au parasitu gimnasiulu în cursulu anului. Maturisanti au fostu 8, au reesitu 1 cu precelentia, 3 cu lauda, 3 rite maturi, 1 de ajunsu maturu. Stipendie de statu a avutu 1; de la Assoc. ard. 1; romantianu 1; bobianu 1; éra d'in fondurile scolastece granit. d'in Naseudu

88 fi de granitieri. Dupa aceea aflamu: planulu de invetiamentu în cele 8 classe gimn. d'in care vedemu, că s'au întrebuintiatu urmatoriele manuale romane: Compendiulu gramaticiei romane, Elemente de poetica metrica, Elemente de limb'a romana, tote de dlu Tim. Cipariu. Lecturariulu lui Ar. Pumnulu, a lui Visariu Romanu si Zach. Boiu. Gramatic'a latina a lui I. M. Moldovanu, magiaru a lui Octaviu Baritiu. Doctrin'a relig. a lui Gavr. Popu. Istori'a naturala a lui S. Mihalescu, Sintass'a, lecturariulu si geografi' universaria a lui G. Munteanu. Dupa aceea urmeza raporturile speiale despre biblioteca, museu, si societatea de lectura, în care s'au cetitu si criticatu 21 operate proprie si 2 imitatiuni si s'au tinentu mai multe declamatiuni; starea cassei si a bibliotecei este în ordine si se redica dupa potentia. În fine, unu apendice, ni presinta conspectulu despre scelele primarie cu trei seau patru classe elementarie de la Naseudu. Zagr'a, Sangeorgiu, Monoru si Borgo-Prundu, cercetate de 700 baieti si fetitii. Bunastarea totoruru acestoru institute ne îndreptatiesce la cele mai frumoase sperantii. Didactrulu la gimnasiulu de Naseudu e stersu cu totalu. Acésta programa sersesce spre oncre totoruru romaniloru si fia-carui naseudénu, bravu romanu granitieru. Dée ceriulu sè potemu vedé astfelu de programme la multe si la tote gimnasiile nostre romane.

*(Contribuiri.) Dlu Alimpin Barboloviciu, v.-protopopu gr. c. alu tractului protop. Giula, ni tramise opre publicare urmatori'a consemnatiune a contribuitorulu si ofertelor, incurse în favorulu creării unui fondu pentru înfiintarea si sustinerea unei Academie romane de drepturi. Ionu Baldi parocu în Giula, Ionu Popu par. în Huseu-Macicasiu, Ionu Popu par. în Barbutiu, Elia Getie ur. în Dragu, Ionu Colcieri par. în Fodor'a magiara câte 1 fl. v. a. Vasiliu Bene par. în Sinteiu si poporulu romanu câte 3 fl. Franciscu Lemeni poses. în caratore prim. si pop. rom. d'in Fodor'a mag. câte 3 fl. Basiliu Olteanu par. în Ujfalculu mag. 2 fl. pop. rom. 3 fl. Ionu Moldovanu par. în Ascileulu miu 10 fl. pop. rom. 2 fl. Alimpiu Barboloviciu par. si protop. în Borsia 5 fl. 10 cr. popor. rom. 10 fl. Poporulu rom. d'in Valasutu 2 fl., d'in Barbutiu 2 fl., d'in Giula 1 fl. 70 cr., d'in Huseu-Macicasiu 1 fl. 30 cr., d'in Coaciu 2 fl., d'in Sanmartinu-Macicasiu, d'in Badoctu, d'in Adalinu câte 1 fl., d'in Ciomofai'a 90 cr. Sum'a: 62 fl. v. a.

*(Descoperire.) Lumea întreaga de seculi, ba dora chiaru de la începutu a fãuritu si n'a mai slabitu d'in asertiunea, că muierile vorbescu mai multu de cătu barbatii. Inse nu este asiè, ci barbatii simplamente asculta mai multu.

*(Aventur'a unui naturalistu.) Pre cum scimu, naturalistii Ungariei s'au adunatu dilele trecute la Mehadi'a. Unulu d'in acésti scrutatori ai naturei se preamblá pre strada si observá, că unu tieranu nu lu-lasa d'in ochi; se întorse deci spre elu si lu-întrebá, ce voiesce? Tieranulu dupa ce întielesse, că si dlu acéstu-a este unulu d'entre naturalisti, lu-chiamá la sine acasa. Invetintulu dnu, netemendu-se de ce-va reu, se duse. Ajungundu în curte, tieranulu lu-duse la cotetiu, si lu-întrebá pre naturalistulu, că de ce nu se ingrasia porcii lui cu tote că li da buna si destula mancare? Invetiatulu statea uimitu. Fét'a tieranului între aceea inse lu-trase pre tatalu ei de manecariu si i disse: „Lasa-lu tata, neci elu nu va face grase scrofele nostre, sèu nu vedi, că si elu este că una scandura!” Invetiatulu nu i-a trebuit mai multu si se luá pre picioru, fãra a mai acceptá onorariulu visitei.

*(Espusetiune de pome.) Reuniunea economica a sasilorulu d'in Ardélu arangia dilele trecute în Sabiu, una espusetiune de pome. Participantii au fostu multi, atãtu sengurateci cătu si corporatiuni, d'in tote tinenturile, unde locuescu sasi. Astfelu singuru comunitatea Sinculu-Mare a presintatu la espusetiune 102 specie de pome.

*(Diuariulu „Propaganda”, care a apparutu pâna acum'a în Veneti'a, de acum incolo va apparé în Rom'a, cu numirea: „Dacia traiana.” Ad es'a administratiunii este: Amministrazione del giornale romeno „Dacia traiana.” — Rom'a. Piazza Borghese, pesso la tipografia Giuseppe Aurelli.

*(Despre espusetiunea d'in Viena.) Dlu Ladislau Korizmic, presedintele comitetului esecutoriu ala comisiunii pentru espusetiunea d'in Viena, raportá în siedintia de la 23. sept. despre rezultatele lucrãrilor de pâna acum'a. D'in raportulu acéstu-a aflamu că d'in Ungari'a, Croati'a si Ardélu s'au facutu pâna acum 4700 presintari; 3471 d'in Bud'a-Pest'a si 1229 d'in celelalte orasie si comunitati. Tierele amintite la neci una espusetiune n'au mai fostu asiè de bine reprezentate. Cu dorere inse trebe sè observamu, că d'in Ungari'a, d'in comitatele romane: Cetatea-de-Petra, Crasn'a si Ugocia; d'in Ardélu, d'in scaunele: Rupea, Orestia, Sabesiu, Mercuri'a, Sincu-Mare, Mediasu, Pretoriu, Biseric'a-Alba; d'in districtele: Fagarasiu si Naseudu; d'in comitatele: Sosnoculu-interioru si Albade-susu nu s'a presintatu neci unu sufletu de omu. Case de plugari voru fi 5 la espusetiune, romana, croata, nemtiesca, secuiesca si magiara, dara numai sub conditiune, că spesele necesarie pentru construirea si, în parte, pentru prevederea acelor case la espusetiune, cu tote apartinentiele, sè le porte guvernulu.

*. [Denumiri.] Dlu Ionu Candrea, fostu professoriu suplente la Dev'a, este numitu professoriu ordinariu nedefinitiv, si dlu Teodoru Petrisioru, fostu secretariu la directiunea scol. d'in Dev'a, este numitu professoriu suplente nedefinitiv la institutul d'in Dev'a.

*. (Alegeri de deputatu.) In Abrudu (Ardelu) candidatul part. drepte, Carolu Torma, a obtienutu 187, Aless. Hegedus, candid. stangei 161 si Vil. Zeigmond 91 voturi. Neavendu neci anulu majoritatea necesaria, nou'a alegere intre cei doi d'antai s'a desfiptu pre 12. noemvre a. c. — In Temisior'a s'a alesu in locul ministrului de finantie Kerkapoly, guvernamentulu Vargits, advocatu cu 730, contra dlu Misiciu, cand. oppositiunii, care obtienu 310 voturi. — In cerc. Nádudvar s'a alesu deputatu dietale Emericu Ivanca, d'in stanga centrala, cu maiortate de 396 voturi, contra lni Stefanu Patay d'in stanga estrema. — In Soproniu s'a realesu Aug. Tréfort, ministrulu cultelor si alu instructiunii publice.

*. (La mortea papei) se observa urmatoria ceremonia oficiala: Mai antai se inconoscintieza cardinalulu camerariu si acestu-a se presinta petrecutu de vre-o cati-va prelati. Lu-agraesce de 3 ori pre pap'a dupa numele defunctului, si daca nu capeta respunsu, ie unu ciocanu de osu de elefantu in forma de limba si bate cu acestu-a de trei ori pre fruntea cadavrului. Prin aceste mortea papei s'a constatatu, se ie protocolu judecatorescu si numai de catu lu-inconoscintieza pre senatoriulu romanu, care ie se apoi d'in chili'a laterala ia care a asceptatu. Cardinalulu rumpe apoi anelulu de pascariu si senatoriulu dice: „De acum incolo ieu in manele mele guvernarea Romei.“ In fapta in se nu o ie, ci se multumesce, ca se rentorce in capitoliu si demanda se se traga campan'a cea mare, dupa care apoi se pornescu tote campanele Romei. E cam curiosu, ca campan'a d'in capitoliu, care vestesce mortea papei, anuncia si inceputulu carnevalului.

*. [Descoperirea unui momentu romanu.] Unu proprietariu d'in Soproniu, sapandu in gradina sa pentru a face gropa a datu de o lespede mare de petra, care formá coperisiulu unui sarcofagu. Omenii, in sperantia d'a afla tesauri colossali, n'au disu nimenui nimicu, ci se nesuieu d'in tote poterile a imbucataf acea lespede. In sarcofagu au aflatu, nu ce au asceptatu, ci unu spectru (oglanda) de metalu, pre bine conservatu si delicatu lucratu; apoi unu acu de metalu pentru peru, in form'a sfrederului care lu-intrebuintiau femeiele romane spie a si-tiené la-olalta incarcaturele de pre capu; si alte meruntisuri mai pucinu rare. Barbatii de specialitate opineza, ca sarcofagulu aflatu, ar' fi fostu se fia loculu de repausu eternu alu unei vergure, care, pucine dille innainte de ce s'ar' fi maritatu, a trecut la cele eterne.

Invitare de prenumeratiune

La tomulu II. alu „Cuventarilorubesericesci“ a subscriului, care, de-si anuciatu inca in an. 1869., pentru mai multe cause si pedece prin densulu nedelaturavere, nu s'a potutu dá sub tipariu pana acum.

Acestu tomu, cam de 20 cole tiparite, va cuprinde in sine predice pre Dominecele d'intre St. Pasci si Rosalie: mai departe pre Dominecele dupa Rosalie pana la Dominec'a 22—23, apoi doue predice de serbatori, cari remasera afara d'iu tom. I., anume pre diu'a St. Apostoli Petru si Pavelu, si pre diu'a St. Nicolae.

Pretulu acestui tomu va fi 2 florini v. a., d'in care diumetate, adeca 1 fl., e de a se platí cu ocaziunea prenumerarii, era restulu de 1 fl. cu ocaziunea primirei opului prin posta. Prenumerarea cu pretulu amintitu e de a se tramite de-a-dreptulu la mine in Logosiu, si inca catu se pote mai curendu, pentru ca se me potu orientá in privintia numerului esemplarielor tiparinde.

Ar' fi de recomandat, ca cercuri anumite (d. e. celea protopopesci) se se prenumere la unulu si acelu-a-si colectante, ceea ce multu ar' inlesni atatu strapunerea prenumeratiunilor, catu si espedarea opului la tempulu seu. Domniloru colectanti li-se apromite d'in 10 esemplarie prenumerate unulu gratis.

Domnii prenumeranti sunt rogati a-si tramite incoce numele, caracterulu, posta ultima scrisa in modu legibilu.

Observ. Acei Domni, cari inca in an. 1869 s'au tostu prenumeratu la acestu tomu II. si banii totu atunci i-au si strapusu, fara se-i fi reprimitu mai tardu, cu acest'a se socotu ca prenumerati.

Logosiu, 1./13. octomvre, 1872.

Michaile Nagy,
canonicu lectore.

Sciri electrice.

Constantiniana 15. oct. Essad pasi'a, ministrulu de marina, este numitu ministru de resbelu si la marina supplinitu de Mustafa pasi'a.

Nou-Ioreu, 16. oct. Representantii districtelor in cari se afla petroleu au decisu a nu esplota isvorele de petroleu pana atunci, pana candu pretulu petroleului nu se va urca la 5 dolari pentru obute.

Zagabria, 16. oct. Toti membrii deputatiunii regnicolarie au caletoritu la Pest'a, la seditia de mane.

Bucuresci, 16. oct. Ministrulu a creatu unu ordine militariu pentru officieri; forte multi sunt degia decorati cu elu. Port'a protestá cu tota energi'a.

Neuplant'a, 17. oct. Advocatulu Kondorosy s'a alesu deputatu dietale cu majoritate de 175 voturi, contra lui Pavloviciu.

Madridu, 17. oct. Dupa o splendida vorbire a ministrului Zorilla, congressulu primi adres'a cu 205 contra 68 voturi.

Zagabria, 17. oct. D'in motivulu, ca nu s'a decisu a supr'a reclamatiunilor, partid'a nationala nu va lua parte la alegerea de la Jaska, ci se va nisui ca acea alegere se se nulifice.

Bucuresci, 17. oct. Aici domnesce crisa ministeriala in urm'a unei note a marelui viziru, in care acestu a protesteaza contra mai multoru intreprinderi ale acestui cabinetu.

Madridu, 17. oct. Insurgentii de la Ferrol nu asceptara ataculu, ci fugira in disordine spre Seijo, care e pazitu de carabinieri; trupele regesci occupara arsenalulu si facura 500 prisionieri.

Belgradu, 18. oct. In scupcina s'a facutu propunerea, a concede jidoviloru numai Belgradulu ca locu de domiciliu. Guvernulu d'ise, ca elu neci va immultí neci impucina drepturile jidoviloru.

Leopole, 18. oct. Coler'a devine totu mai vehemente in Galicia resaritena.

Rom'a, 18. oct. Scirea, ca officiele postale francese nu primescu bani pentru Rom'a si teritoriulu romanu cauzeza aici consternatiune mare.

Zagabria, 18. oct. Diet'a croata se va amená pana la 3. aprile anulu venitoriu.

Belgradu, 19. oct. Respunsului regelui George d'in Grecia, relativu la scrisorea, prin carea principele Milanu i-a facutu cunoscutu ca a luatu in man'a sa franele guvernarii, — asigura pre principie despre cea mai caldurosa simpatia a sa si preste totu a greciloru. Respunsulu este redactatu in modu amicalu. — Ministrulu de esterne a prezentatu scupcinei conventiunea postale cu Romania.

Bursa de Viena de la 18. octomvre, 1872.

5%, metall.	65.30	Londra	108.50
Imprum. nat.	70.40	Argintu	107.25
Sorti d'in 1860	102.—	Galbenu	5.22
Act. de banca	930.—	Napoleond'or	8.70
Act. inst. creu.	332.30		

Propriet., edit. si red. respundiet: **ALES. ROMANU.**

1764.
a. 10.

Concursu.

D'in credintiarea comisiunii municipale a districtului Cetatei-de-petra, la statiunea de padarariu cu 800 fl., si la cea de veterinariu cu 300 fl., eventualminte cu 360 fl., cari s'au sistemisatu d'in partea comisiunii municipale, si aprebatu prin ministeriulu de interne sub Nr. 19,236, prin acest'a deschidu concursu cu urmatoriele conditiuni.

1. De la concurentii la aceste statii se postesce: diploma, doi anni de prassa, si pre langa limb'a magiara, cunoscentia perfecta a limbai romane.

2. Cei ce voru fi alessi, sunt detori a locu in oppidulu Siomecut'a-Mare, ca centru alu districtului.

Doritorii de a occupá aceste statii, prin acest'a se provoaca, ca petitiunile loru bine instruite, adresate catre subscriulu vice-capitanu, pana in 15. noemvre, annulu currinta, se le tramita, incunoscentiandu-se totu deodata, cum-

ca aceste statii se voru conferi prin alegere in congregatiunea cea mai de aproape, ce se va tiené dupa espirea terminulu de concursu.

Siomecut'a-Mare, in 6. octomvre, 1872.

Paulu Dragosiu,
vice-capit. distr. Cetatii-de-Petra.

Avisu.

Subsemnatulu are onore a aduce la cunoscentia onor. publicu romanu, cum ca a deschisu pre piati'a Logosiiului in cas'a dlui *Panaiotu*, una negotiatoria de marfuri fellurite, anume: de *spiciera*, *manufacture* si de *Nirenberg'a*.

Atatu isvorele d'in cari am trasu acesti articli si de unde tocmai am sositu, catu si *calitatea* si *pretulu* loru celu catu se pote numai de moderatu, me indreptatescu a sperá de a fi onoratu cu ordinuri numeroase.

Recomandandu-me deci onorab. publicu atatu d'in locu catu si d'in impregiuru, me rogu totu-odata a me spriginu in intreprinderea mea dandumi concursulu potentiosu cu atatu mai vertosu, cu catu ca, *acesta este abia a 3-a firma romana* in acestu orasiu romanescu!

Comandele d'in afara le voiu efeptua cu cea mai mare promptitudine.

S. B. Poppoviciu. (2—3)
(Nepotu repausatulu Iov'a Poppoviciu.)

MANTELE DE PLOIA.

Pentru caletori, economi, oficiali la calea ferrata si in genere pentru toti acei individi, cari prin ocupatiunile si affacerile loru sunt a-dese-ori espusi ploiei, este tare de recomandat Mantela de ploia anglesa genuina, d'in materia nou-ameliorata, nedestructibile si nepenetrabile de apa. Aceste mantelle intrecu in elegancia si durabilitate pre tote cate s'au fabricatu pana acum. Este apoi de insemnatu, ca mantellele d'in cestiune sunt cr totulu fara cusatura, prin urmare nici-odata nu voru ave trebuintia de reparatura, si sunt astfelu lucrata, incatu pre tempu frumosu se potu intorce si imbraca pre facia a dou'a ca redingata eleganta.

1 bucata in marime ordinaria, de 42 plocari lungime, costa 10 fl., fia-cari 2 plocari ulteriori costa 1 fl. mai multu, capuce [gluge] 1 fl. bucata.

Depositu principalu alu fabricai Govin si fiu in Manchester.

Lumina frumusu   **Lumina bunu**   **Lumina estinu.**

Cele mai noue lampe de petroleu, cu masinaria assecratoria, preabine construita, flacara fina in forma de fiture ca la lampele de gasu aericu (fiacar'a unei singure lampe luminezu catu 6 luminari); fara indoiela frumosa illuminatiune acest'a, si totu-si 50 percente economia facia cu ori-care alta materia de luminatu. Si spre a impedece ori-ce concurrintia s'au pusu pretiuri catu se pote de estine, er' pentru calitatea cea mai buna se garanteza.

1 bucata lampa de cuina, completa, d'impreuna cu petroleu si festila, 45, 60 cr. 1 buc. lampa de cuina, de aninatu de parete seu de plafondu, completa, cr. 85, fl. 1.20, 1.50. 1 buc. lampa de chiliu, frumosa, completa fl. 1, 1.20, 1.50, 1.80. 1 buc. lampa prea-frumusu adjustata, completa, fl. 2, 2.50, 3. 1 buc. lampa de salonu, bogatu decorata, prea-fina, fl. 4, 5, 6, 8, 10. 1 buc. lampa de studeatu seu lucratu cu palaria fl. 1, 1.50, 2. 1 buc. lampa de parete pentru stauale, seu in anticamere (tinde) cr. 90, fl. 1.20. 1 buc. lampa de aternatu de grindi in stauale, tinde etc. cr. 90, fl. 1.50, 2. 1 buc. lampa de aternatu in fabrice, officine fl. 2, 2.50, 3.50. 1 buc. lampa de aternatu in sufragerie, preafine fl. 5, 8. 1 buc. lampa de aternatu in sufragerie, sorta prea-fina, bronzu auritu fl. 15, 20, 25.

Sub acestu pretiu alu lampelor este d'a se intielege tota adjustarea, d'impreuna cu festila si sticla.

1 palarie de lampe, mice, de midilocu fine cr. 5, fine cr. 10, pre-fine cr. 15. 1 palaria de lampa de midilocu mari si de midilocu fine cr. 10, fine cr. 15, pre-fine cr. 20. 1 palaria de lampa sorta mare, de midilocu fina cr. 25, fina cr. 35, pre-fina cr. 45. 1 cotu festila de lampa cr. 4, 6, 8. 1 buc. forfeca de lampe, de ocelu cr. 25. 1 scutu pentru paleria lampai, d'a nu se arde, cr. 5. 1 scutu pentru sticla, d'a nu se sparge de caldura, cr. 10. 1 curatitoriu mecanicu pentru cilindru de sticla, cr. 20. 1 tassa d'a se pune sub lampa, prea-frumosa, cr. 20, 30. 1 fesu micu pentru lampa, in forme prea-frumose cr. 15, 25, 35. 1 scriptiu pentru aternarea lampelor fl. 1.40, 1.80, 2.20. 1 cilindru de sticla cr. 4, 5, 6. 1 globu de sticla cr. 20, 25, 30. 1 flaconu de tinichea pentru 1 pundu de petroleu cr. 30, pentru 2 pundu cr. 50.

Cumperatorii cu redicatu capeta rabbatu de la

A. FRIEDMANN,
Vienn'a, Praterstrasse, Parterre si etajulu I. [5—12]